

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนและปัญหาเขตแดน
ไทย-พม่า บริเวณแนวเทือกเขาแดนลาวและถนนธงชัย

ผู้เขียน

พันตรี ไชยณรงค์ ปุຍอรุณ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ ญาณสาร ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมพร สว่างศ์ กรรมการ
อาจารย์ จิระ ประังเขียว กรรมการ

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนและปัญหาเขตแดนไทย-พม่า บริเวณแนวเทือกเขาแดนลาวและถนนธงชัย มีวัตถุประสงค์การศึกษา 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาวิวัฒนาการและปัญหาเขตแดนทางบกบริเวณเทือกเขาแดนลาวและเทือกเขาถนนธงชัย (2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนภายหลังการปักปันเขตแดน และ (3) เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ซึ่งมีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาเขตแดนในอนาคต ขอบเขตการศึกษาวิวัฒนาการเขตแดนเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2428 สำหรับการศึกษากการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนและปัญหาเขตแดนเริ่มศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ถึง ปี พ.ศ. 2545 โดยทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในประเด็นของ การใช้ที่ดินเส้นทางคมนาคม และการตั้งถิ่นฐาน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแผนที่ภูมิประเทศ และข้อมูลดาวเทียม Landsat 7 ETM+ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการสำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าแนวเขตแดนระหว่างไทย-พม่า บริเวณเทือกเขาแดนลาวและถนนธงชัย ซึ่งมีความยาวประมาณ 632 กิโลเมตร ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูงชันและปกคลุมด้วยป่าเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ซึ่งการกำหนดแนวเขตแดนบริเวณนี้เกิดขึ้นตามแนวความคิดของประเทศอังกฤษ

ที่ปกครองพม่า โดยใช้สิทธิพลทางการเมืองและเทคโนโลยีด้านการสำรวจที่เหนือกว่าบังคับให้ฝ่ายไทยปฏิบัติตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามแนวชายแดนไทย-พม่า ภายในขอบเขตของดินแดนที่ชัดเจน ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับของวิวัฒนาการของเขตแดนทั้ง 4 ขั้นตอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2428 และเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2436 มีหลักเขตแดนจำนวนทั้งหมด 21 หลัก ซึ่งได้แสดงตำแหน่งของหลักเขตแดนในแผนที่ปักปัน Burma Siam Boundary Demarcation Survey มาตรฐาน 1 นิ้ว ต่อ 4 ไมล์ (1:253,440) ซึ่งเป็นหลักฐานทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนไทย - พม่า ภายหลังจากปักปันเขตแดนโดยภาพรวมทั้งหมด พบว่ามีพื้นที่ป่าไม้ลดลงร้อยละ 50.14 ในขณะที่พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.03 และ 0.43 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ที่เหลือส่วนใหญ่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่รกร้าง และ ป่าละเมาะ มากขึ้น สำหรับเส้นทางคมนาคมได้รับการพัฒนาปรับปรุงเป็นถนนที่สามารถใช้ได้ทุกฤดูกาลเกือบทั้งหมด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ของทั้งสองประเทศ

ปัญหาเขตแดนไทย-พม่าที่เกิดขึ้น พบว่ามีสาเหตุหลักมาจากการยึดถือแนวเขตแดนบนแผนที่ และการตีความจากหลักฐานทางกฎหมายที่แตกต่างกัน อาทิเช่น แผนที่ปักปัน แผนที่ภูมิประเทศ สนธิสัญญา เป็นต้น โดยเฉพาะการถ่ายทอดแนวเส้นเขตแดนบนแผนที่ปักปันที่มีมาตราส่วนเล็ก คือ 1:253,440 ทำให้การเขียนแนวเส้นเขตแดนไม่ชัดเจน จึงต้องนำหลักฐานอื่นมาช่วยวิเคราะห์ เช่น การสำรวจภาคสนาม เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะรูปร่างของแนวเขตแดน แหล่งชุมชนใกล้แนวเขตแดน และ การสร้างสิ่งต่างๆ ตามแนวชายแดน สามารถส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาเขตแดนตามมา

อย่างไรก็ตามการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนไทย-พม่า ในปัจจุบันอยู่ภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการจัดการเขตแดนร่วมทั้งสองประเทศ ซึ่งฝ่ายไทยเองได้ดำเนินการภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้มีการเจรจาปัญหาเขตแดนด้วยกลไก 3 ระดับ คือ ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และ ระดับประเทศ โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ในการดำเนินการต้องพิจารณาวิธีการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับสถานที่ และ เหตุการณ์ในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

Thesis Title	Thai-Myanmar Border Landscape Changes and Boundary Problems Along the Daen Lao and Thanon Thongchai Mountain Ranges	
Author	Major Chainarong Puiaroon	
Degree	Master of Science (Geography)	
Thesis Advisory Committee	Associate Professor Dr. Sanay Yarnasarn	Chairperson
	Assistant Professor Dr. Somporn Sa-ngawongse	Member
	Lecturer Chira Prangkio	Member

ABSTRACT

The objectives of this study, “Thai-Myanmar Border Landscape Changes and Boundary Problems Along the Daen Lao and Thanon Thongchai Mountain Ranges” are: (1) to study the boundary evolution and problems along the Daen Lao and Thanon Thongchai Mountain Ranges, (2) to study the changes of Thai-Myanmar border landscape after demarcation, and (3) to study the risk areas that may cause boundary problems in the future. The scope of the study on boundary evolution began in 1885. The study on the changes of border landscape and boundary problems started from 1966 until 2002. Changes of border landscape, land use, transportation and settlement were studied, based on analyzing topographic maps and satellite data from Landsat 7 ETM+ with Geographic Information Systems. In addition, the analysis of documentary data, field surveys and the interviews of stakeholders are included.

This study found that the length of Thai-Myanmar boundary along the Daen Lao and Thanon Thongchai Mountain Ranges is approximately 632 kilometers encompassing the areas of

Chiang Rai, Chiang Mai and Mae Hong Son Provinces. Thai-Myanmar boundary has been jointly demarcated with the United Kingdom in four steps of boundary evolution from 1885 to 1893 as a result of applying boundary concepts to occupy natural resources along the border. The political influence and the advance of knowledge in surveying technology of the United Kingdom have forced Thailand to make an agreement. The total number of boundary pillars was twenty-one which were jointly placed on the appropriate location along the boundary line and shown in the maps of Burma Siam Boundary Demarcation Survey with a scale of 1: 253,440. These maps have been convinced as the legal evidence of boundary demarcation.

The macro study of the changes of border landscape after demarcation showed that the forest areas decreased by 50.14 percent while the agricultural areas and settlements have increased by 6.03 percent and 0.43 percent, respectively. Moreover, most areas have become abandoned or uninhabited areas. The road transportation was reconstructed with hard surface and many routes could be used for all seasons. Those changes have closely related to political, economical, social and cultural factors from both sides.

Thai-Myanmar boundary problems are mainly caused by different identifications of boundary lines on the topographic map by various institutions from each of the countries. The contradictory interpretation of legal evidences such as the treaties and the demarcation maps with the small scale of 1:253,440, makes it difficult to identify the boundary lines accurately. Therefore, some necessary evidences such as fieldwork are jointly analyzed. In addition, boundary shape, settlements and constructions along the boundary line can be considered as factors that contributing to boundary problems.

Thai-Myanmar boundary problems could be solved and managed under the Joint Boundary Commission. Based on Thai policies, the boundary problems could be eliminated at local, regional and national levels, which can avoid using military power. At the same time, peaceful negotiations are promoted. However, appropriate solutions would be applied to problems in different areas and to different situations that may occur in the future.